

SPRAWOZDANIE

z realizacji Rocznego programu
współpracy Województwa
Mazowieckiego z organizacjami
pozarządowymi oraz podmiotami
wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy
o działalności pożytku publicznego
i o wolontariacie na 2024 rok

Opracowanie:
Biuro Dialogu i Inicjatyw Społecznych
w Departamencie Organizacji
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie
Maj 2025

Spis treści

I.	Wstęp	3
II.	Współpraca finansowa	4
1.	Wysokość środków przeznaczanych na współpracę Samorządu z organizacjami pozarządowymi	4
2.	Obszary współpracy	5
III.	Współpraca pozafinansowa	20
1.	Wymiana informacji między Samorządem a organizacjami pozarządowymi	20
1.1.	Strony internetowe Samorządu	21
1.2.	„Mazowsze. Serce Polski” dla organizacji pozarządowych	22
2.	Kampania 1,5% dla OPP z województwa mazowieckiego	22
3.	Opiniowanie i konsultowanie opracowań, analiz, programów i projektów aktów prawa miejscowego	22
4.	Rady i zespoły	23
5.	Honorowe patronaty, nagrody i wyróżnienia	23
5.1.	Patronaty i Komitety Honorowe	24
5.2.	Medal Pamiątkowy Pro Masovia	24
5.3.	Dyplomy uznania	24
6.	Konkurs „Mazowieckie Barwy Wolontariatu”	24
7.	Udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w komisjach konkursowych	25
8.	Polityka senioralna	25
9.	Działania na rzecz osób niepełnosprawnych	25
10.	Działalność na rzecz integracji – Ekonomia społeczna	26
11.	Wsparcie merytoryczne organizacji pozarządowych	26
IV.	Wykaz dokumentów konsultowanych w 2024 roku	27
V.	Podsumowanie	33

I. Wstęp

Współpraca organizacji pozarządowych z Samorządem Województwa Mazowieckiego (zwany dalej „Samorządem”) i mieszkańcami oparta jest na ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁾ (zwaną dalej „ustawą”), dokumentach strategicznych oraz uchwalanych corocznie Programach współpracy Samorządu z organizacjami pozarządowymi.

„Roczny program współpracy Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2024 rok” (zwany dalej „Programem”) został przyjęty **uchwałą nr 190/23 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 21 listopada 2023 roku**. Powstał w oparciu o wiedzę i doświadczenia pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego w Warszawie (zwany dalej „Urzędem”) oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, jak również organizacji pozarządowych, które zgodnie z zasadą partnerstwa zapraszane są do pomocy w lepszym identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, jak też zgłaszania swoich propozycji rozwiązań. Propozycje do Programu były zbierane w drodze konsultacji internetowych i korespondencyjnych. Projekt był również przedmiotem debaty Mazowieckiej Rady Działalności Pożytku Publicznego (zwanej dalej „Radą”).

Pełnomocnik Marszałka Województwa Mazowieckiego ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi, współpracując z Radą oraz osobami kierującymi właściwymi merytorycznie komórkami organizacyjnymi Urzędu i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych na bieżąco monitorował realizację Programu. W trakcie roku zidentyfikowana została potrzeba nowelizacji Programu. Został **zmieniony uchwałą nr 39/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024 r.**

Zmiany polegały m.in. na wpisaniu do Programu 7 zadań wybranych do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego Województwa Mazowieckiego. Aktualizacji terminu ogłoszenia konkursu, ponowne ogłoszenie konkursu na zadanie publiczne pn. „Wspieranie rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych – funkcjonowanie Młodzieżowego Sejmiku Województwa Mazowieckiego” oraz zmiana okresu realizacji dwóch zadań pn.: „Dziedzictwo zieleni w krajobrazie kulturowym województwa mazowieckiego” i „Architektura miast województwa mazowieckiego” w obszarze „Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego”, z jednorocznych na wieloletnie, realizowane w latach 2024-2025.

Ponadto zgodnie z **§ 21 ust. 6 Programu zwiększono/zmniejszono środki na zadania publiczne** w obszarach: „Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych”, „Ratownictwo i ochrona ludności”, „Porządek i bezpieczeństwo publiczne”, „Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego”, „Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej”, „Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej”, „Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych”, „Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” i „Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób”.

Niniejszy dokument jest sprawozdaniem z realizacji Programu w 2024 roku.

¹⁾ Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491, 1761 i 1940).

II. Współpraca finansowa

Współpraca Samorządu z organizacjami pozarządowymi w obszarze finansowym polega na zlecaniu realizacji zadań publicznych. Odbywa się to w wielu dziedzinach, w szczególności pomocy społecznej, edukacji, kultury czy sportu. Samorząd odpowiadając na potrzeby i oczekiwania mieszkańców wytania najlepsze oferty na realizację zadań publicznych, wspierając je finansowo.

Tryb otwartego konkursu ofert jest podstawowym trybem zlecania zadań publicznych, w którym Samorząd wybiera organizacje, którym zleca zadania publiczne i przekazuje dotacje. Środki niewykorzystane w ramach konkursów Samorząd rozdysponowuje m.in. w trybie określonym w art. 19a ustawy, czyli jako tzw. „małe dotacje”.

W 2024 roku z organizacjami pozarządowymi wyłonionymi po przeprowadzeniu otwartych konkursów ofert zawarto **2 511 umów** (w roku 2023 wskaźnik wynosił 2 245, co daje wzrost o około 12% Zleceńbiorców) i udzielono im dotacji na łączną kwotę **116 730 520,36 zł**.

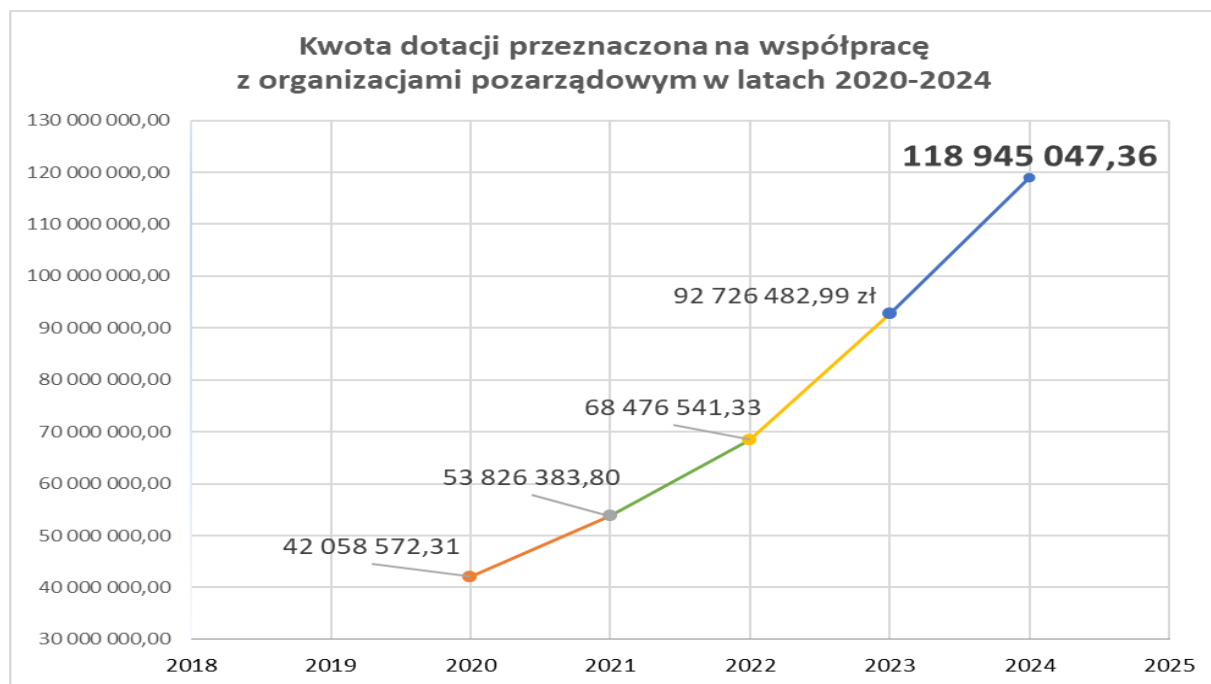
Na podstawie art. 19a ustawy udzielono **287 „małych dotacji”** na kwotę **2 214 527 zł**, z czego 2 000 000 zł to środki odrębnie zarezerwowane na małe dotacje w obszarze „Wspieranie i upowszechnianie kultury”, a pozostała kwota 214 527 zł to środki niewykorzystane w otwartych konkursach ofert, które realizowane były przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

1. Wysokość środków przeznaczanych na współpracę Samorządu z organizacjami pozarządowymi

Wskazane kwoty, dotacje przekazane w ramach otwartych konkursów ofert i w trybie art. 19a ustawy, nie uwzględniają środków przeznaczanych dla podmiotów spoza sektora finansów publicznych w ramach programów ochrony zabytków i programów wsparcia ochotniczych straży pożarnych.

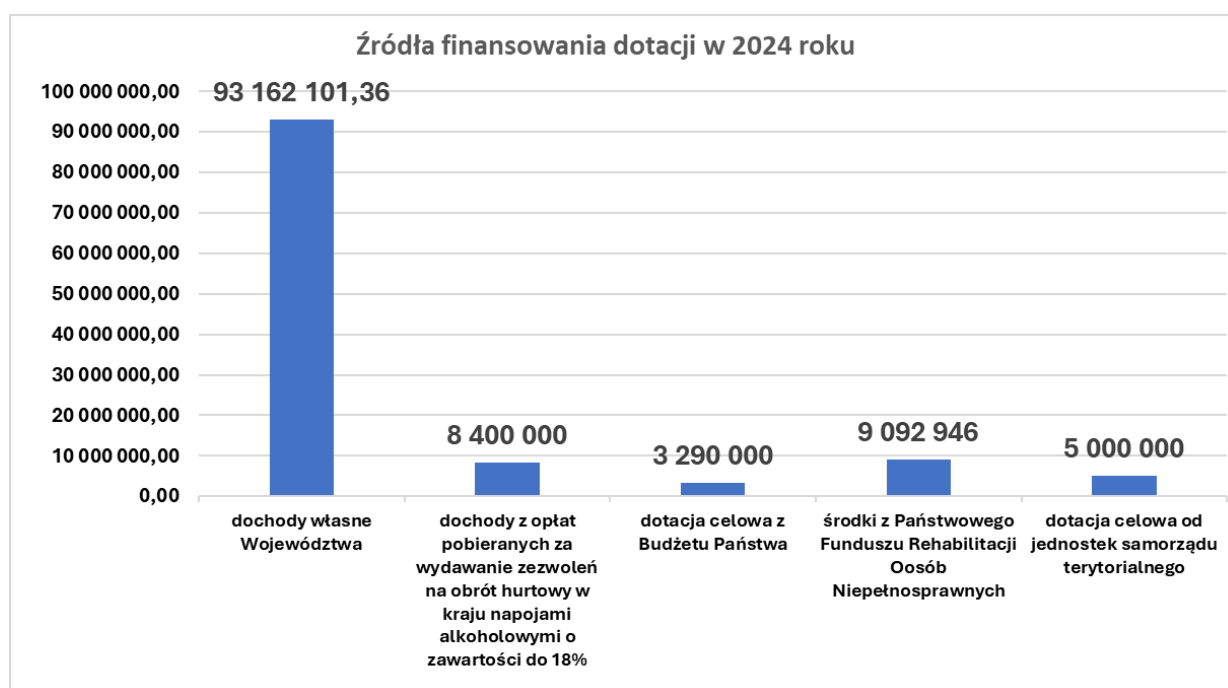
Wykres 1.

Kwota dotacji przekazana organizacjom pozarządowym w latach 2020-2024

Środki przeznaczone na współpracę finansową z organizacjami pozarządowymi pochodzą z różnych źródeł, co ilustruje poniższy wykres. Część środków tj. środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dochody z opłat pobieranych za wydawanie zezwoleń na obrót hurtowy w kraju napojami alkoholowymi o zawartości do 18%, dotacje celowe z budżetu państwa i jednostek samorządu terytorialnego (na zadania w zakresie wspierania pieczy zastępczej) kształtuje się co roku na zbliżonym poziomie. Możliwość przekazywania środków pochodzących z dochodów własnych jest uzależniona od takich czynników jak wpływy podatkowe czy obciążenia województwa. W 2024 roku wysokość **środków finansowych z dochodów własnych Samorządu** przeznaczonych na realizację zadań publicznych wynosiła **93 162 101,36 zł**. W porównaniu z 2023 rokiem, kwota 74 133 324,99 zł, **wzrost o ponad 25 %**.

Wykres 2.
Źródła finansowania dotacji w 2024 roku

2. Obszary współpracy

Zgodnie z założeniami Programu Samorząd w 2024 roku współpracował z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy realizując zadania publiczne w następujących obszarach:

- 1) Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, w tym podobszary:
 - a) Profilaktyka uzależnień,
 - b) Przeciwdziałanie przemocy domowej;
- 2) Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób;
- 3) Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 4) Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych;
- 5) Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej;

- 6) Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej;
- 7) Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie;
- 8) Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- 9) Turystyka i krajoznawstwo;
- 10) Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- 11) Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego;
- 12) Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- 13) Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami;
- 14) Upowszechnianie i ochrona praw konsumentów;
- 15) Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 pkt 1-32a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 16) Ratownictwo i ochrona ludności;
- 17) Porządek i bezpieczeństwo publiczne.

Tabela 1.

Wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na realizację Programu w 2024 roku

Środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację Programu w 2024 roku wg obszarów współpracy	Środki zapisane w Programie	Środki faktycznie przeznaczone na realizację zadań określonych w Programie poprzez ogłoszenie konkursu	Kwota przyznanych dotacji	Wykorzystana kwota dotacji	Wkład wniesiony przez organizacje (finansowy i niefinansowy)
Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym, ogłoszono konkurs na 17 zadań i realizacja zadań wieloletnich - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	9 800 000 zł ²⁾	9 746 830 zł	9 726 331,90 zł	9 723 624,16 zł	2 201 535,98 zł
Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób,	726 500 zł	720 000 zł	683 313,28 zł	683 313,28 zł	540 834,92 zł

²⁾ W Programie kwota była ujęta w rozbcu na podobszary: Profilaktyka uzależnień kwota 8 400 000 zł, Przeciwdziałanie przemocy domowej kwota 1 400 000 zł.

Środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację Programu w 2024 roku wg obszarów współpracy	Środki zapisane w Programie	Środki faktycznie przeznaczone na realizację zadań określonych w Programie poprzez ogłoszenie konkursu	Kwota przyznanych dotacji	Wykorzystana kwota dotacji	Wkład wniesiony przez organizacje (finansowy i niefinansowy)
ogłoszono konkurs na 3 zadania i realizacja zadań wieloletnich - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej					
Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ogłoszono konkurs na 8 zadań i realizacja zadań wieloletnich - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	29 349 200 zł	29 300 000 zł	29 161 453,76 zł	29 086 514,92 zł	5 345 092,09 zł
Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, ogłoszono konkurs na 9 zadań i realizacja zadania wieloletniego - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	10 528 756 zł ³⁾	10 528 756 zł	10 528 756 zł	9 986 478,47 zł	0 zł
Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej, ogłoszono konkurs na 2 zadania	13 368 000 zł ⁴⁾	13 368 000 zł	13 360 200 zł	13 354 753,43 zł	0 zł

³⁾ Kwota środków pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych nie jest kwotowo ujmowana w Programie. Zgodnie z uchwałą nr 29/24 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 26 marca 2024 r. w sprawie określenia zadań oraz wysokości środków przeznaczonych na ich realizację w ramach podziału środków finansowych pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2024 roku wyniosła 9 092 946 zł.

⁴⁾ Kwota dotacji celowej, przekazywanej przez Wojewodę Mazowieckiego na prowadzenie ośrodków adopcyjnych nie jest kwotowo ujmowana w Programie. W 2024 roku kwota dotacji wyniosła 3 290 000 zł.

Środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację Programu w 2024 roku wg obszarów współpracy	Środki zapisane w Programie	Środki faktycznie przeznaczone na realizację zadań określonych w Programie poprzez ogłoszenie konkursu	Kwota przyznanych dotacji	Wykorzystana kwota dotacji	Wkład wniesiony przez organizacje (finansowy i niefinansowy)
i realizacja zadań wieloletnich - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej					
Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej, ogłoszono konkurs na 5 zadań i realizacja zadania wieloletniego – Departament Edukacji Publicznej i Sportu	24 000 000 zł ⁵⁾	22 000 000 zł	22 000 000 zł	21 786 838,36 zł	17 099 807,28 zł
Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, ogłoszono konkurs na 4 zadania i realizacja zadania wieloletniego – Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich	2 270 000 zł	2 270 000,00 zł	2 269 373,40 zł	2 234 288,23 zł	328 996,13 zł
Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, ogłoszono konkurs na 1 zadanie – Kancelaria Marszałka	80 000 zł	80 000 zł	73 850 zł	73 850 zł	18 130 zł

⁵⁾ W Programie kwota przeznaczona na otwarte konkursy ofert to 22 000 000 zł, a na “małe dotacje” to 2 000 000 zł.

Środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację Programu w 2024 roku wg obszarów współpracy	Środki zapisane w Programie	Środki faktycznie przeznaczone na realizację zadań określonych w Programie poprzez ogłoszenie konkursu	Kwota przyznanych dotacji	Wykorzystana kwota dotacji	Wkład wniesiony przez organizacje (finansowy i niefinansowy)
Turystyka i krajoznawstwo, ogłoszono konkurs na 11 zadań – Departament Kultury, Promocji i Turystyki	2 500 000 zł	2 500 000 zł	2 500 000 zł	2 312 653,46 zł	712 670,81 zł
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, ogłoszono konkurs na 17 zadań – Departament Kultury, Promocji i Turystyki	6 819 400 zł	6 819 400 zł	6 660 000,00 zł	6 569 257,53 zł	3 140 911,46 zł
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, ogłoszono konkurs na 1 zadanie – Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	250 000 zł	250 000 zł	250 000 zł	249 627,05 zł	55 673 zł
Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, ogłoszono konkurs na 2 zadania – Departament Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa	300 000 zł	300 000 zł	300 000 zł	299 121,31	40 825 zł
Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, ogłoszono konkurs na 2 zadania –	1 200 000 zł	1 200 000 zł	1 196 133 zł	1 195 626, 72 zł	26 835 zł

Środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację Programu w 2024 roku wg obszarów współpracy	Środki zapisane w Programie	Środki faktycznie przeznaczone na realizację zadań określonych w Programie poprzez ogłoszenie konkursu	Kwota przyznanych dotacji	Wykorzystana kwota dotacji	Wkład wniesiony przez organizacje (finansowy i niefinansowy)
Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych					
Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, ogłoszono konkurs na 1 zadanie – Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	250 000 zł	250 000 zł	244 664 zł	235 085,90 zł	48 639 zł
Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie, ogłoszono konkurs na 6 zadań – Departament Edukacji Publicznej i Sportu	2 000 000 zł	2 000 000 zł	2 000 000 zł	1 994 535,40 zł	2 109 774,60 zł
Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami, ogłoszono konkurs na 1 zadanie – Kancelaria Marszałka	140 000 zł	140 000 zł	140 000 zł	132 464,48 zł	40 896,09 zł
Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w art. 4	1 400 000 zł	1 400 000 zł	1 400 000 zł	1 367 437,33 zł	604 688,74 zł

Środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację Programu w 2024 roku wg obszarów współpracy	Środki zapisane w Programie	Środki faktycznie przeznaczone na realizację zadań określonych w Programie poprzez ogłoszenie konkursu	Kwota przyznanych dotacji	Wykorzystana kwota dotacji	Wkład wniesiony przez organizacje (finansowy i niefinansowy)
ust. 1 pkt 1-32a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, ogłoszono konkurs na 3 zadania – Departament Organizacji (Biuro Dialogu i Inicjatyw Społecznych)					
Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, ogłoszono konkurs na 1 zadanie – Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	7 515 268 zł	7 515 268 zł	7 513 440,02 zł	7 408 573,06 zł	0 zł
Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, ogłoszono konkurs na 3 zadania – Departament Organizacji (Biuro Budżetu Obywatelskiego Mazowsza)	300 000 zł	300 000 zł	300 000 zł	292 334,19 zł	0 zł
Ratownictwo i ochrona ludności, ogłoszono konkurs na 1 zadanie – Departament Organizacji (Wydział Bezpieczeństwa Publicznego)	1 500 000 zł	1 500 000 zł	1 413 497 zł	1 413 496 zł	1 390 543,62 zł

Środki finansowe przeznaczone i wykorzystane na realizację Programu w 2024 roku wg obszarów współpracy	Środki zapisane w Programie	Środki faktycznie przeznaczone na realizację zadań określonych w Programie poprzez ogłoszenie konkursu	Kwota przyznanych dotacji	Wykorzystana kwota dotacji	Wkład wniesiony przez organizacje (finansowy i niefinansowy)
Porządek i bezpieczeństwo publiczne, ogłoszono konkurs na 2 zadania – Departament Organizacji (Wydział Bezpieczeństwa Publicznego)	1 220 833 zł	1 220 833 zł	1 220 833 zł	1 198 254,17 zł	0 zł
Upowszechnianie i ochrona praw konsumentów, ogłoszono konkurs na 1 zadanie – Kancelaria Marszałka	100 000 zł	100 000 zł	98 760 zł	98 760 zł	17 100 zł
Budżet obywatelski Województwa Mazowieckiego, ogłoszono konkurs na: 6 zadań - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, 3 zadania - Departament Kultury, Promocji i Turystyki, 19 zadań - Departament Edukacji Publicznej i Sportu, 3 zadania - Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	3 798 250 zł	3 798 250 zł	3 763 315 zł	3 755 169,75 zł	5 558,56 zł
Razem	119 233 304 zł	117 233 937 zł	116 730 520,36 zł	115 452 047,20 zł	33 728 512,28 zł

Tabela 2.**Środki finansowe w ramach dotacji udzielonych na podstawie art. 19a ustawy w 2024 roku**

Obszar/podobszar współpracy	Liczba ofert, które złożono na podstawie art. 19a ustawy	Liczba zawartych umów	Kwota przyznanych dotacji	Wykorzystana kwota dotacji
Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	407	262	2 000 000 zł	1 926 856,15 zł
Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym / Profilaktyka uzależnień	19	7	58 627 zł	58 627 zł
Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym / Przeciwdziałanie przemocy domowej	1	1	10 000 zł	10 000 zł
Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	28	15	138 100 zł	132 456,22 zł
Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	2	2	7 800 zł	7 800 zł
Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	2	2	0	0
Razem	459	287	2 214 527,00 zł	2 135 739,37 zł

Analiza przeznaczenia środków na poszczególne obszary współpracy wskazuje, że ponad połowa środków została przeznaczona na zadania z zakresu szeroko rozumianej polityki społecznej i ochrony zdrowia (53%). Przeznaczenie stosunkowo dużych środków na te zadania determinowane jest ogromnymi potrzebami w tym zakresie i społeczną wagą problemów, takich jak uzależnienia czy wykluczenie społeczne oraz konieczność zapewnienia wsparcia osobom niepełnosprawnym, rodzinom i koordynacji zadań związanych z pieczą zastępczą. Z drugiej strony zadania w tym obszarze realizowane są ze środków, na wysokość których nie ma wpływu bieżąca sytuacja finansowa. Środki te pochodzą z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dotacji celowej z budżetu państwa oraz dotacji z jednostek samorządu terytorialnego.

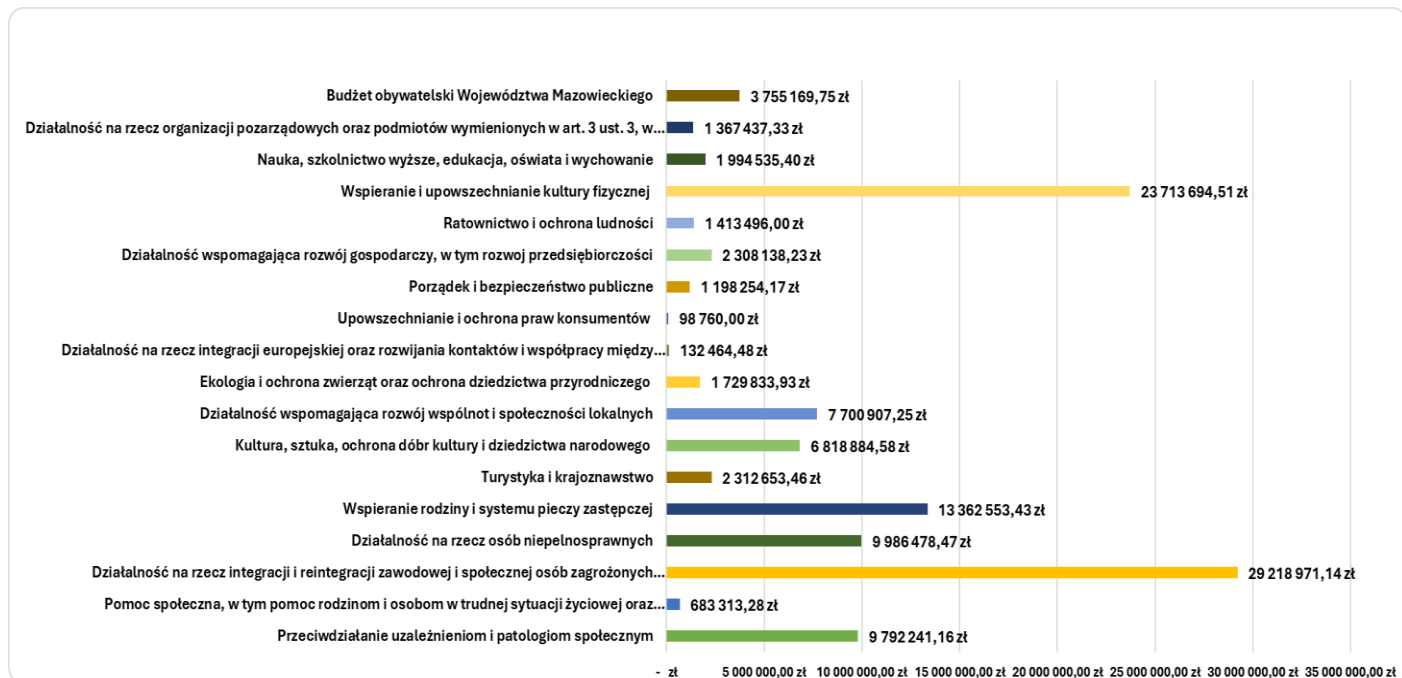
Tradycyjnie duża pula środków (20%) została przeznaczona na wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej. Samorząd nie realizuje zadań w tym obszarze za pośrednictwem własnych jednostek organizacyjnych. Zlecanie ich organizacjom pozarządowym jest jedyną możliwością wywiązania się z realizacji ustawowego zadania, jakim jest rozwój sportu dzieci i młodzieży.

Ponadto wsparto przedsięwzięcia związane ze wspomaganiem rozwoju wspólnot i społeczności lokalnych (7%), kulturą (6%), turystyką (2%), nauką (2%), rozwojem przedsiębiorczości (2%), wsparciem organizacji pozarządowych (1%), ochroną przyrody (1%), ratownictwem (1%)

i bezpieczeństwem publicznym (1%). Najmniej środków, poniżej 1%, przeznaczono na zadania w obszarze integracji europejskiej oraz upowszechniania i ochrony praw konsumenckich.

Wykres 3.

Podział środków wykorzystanych na realizację zadań w poszczególnych obszarach współpracy w 2024 roku

Katalog zadań zleczanych organizacjom pozarządowym do realizacji w drodze otwartych konkursów ofert w 2024 roku został rozszerzony o **31 zadań wybranych przez mieszkańców w ramach budżetu obywatelskiego Województwa Mazowieckiego** (w stosunku do 2023 roku wzrost o 12 zadań).

Wykres 4.

Wykaz projektów wybranych do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego Województwa Mazowieckiego w latach 2021-2024

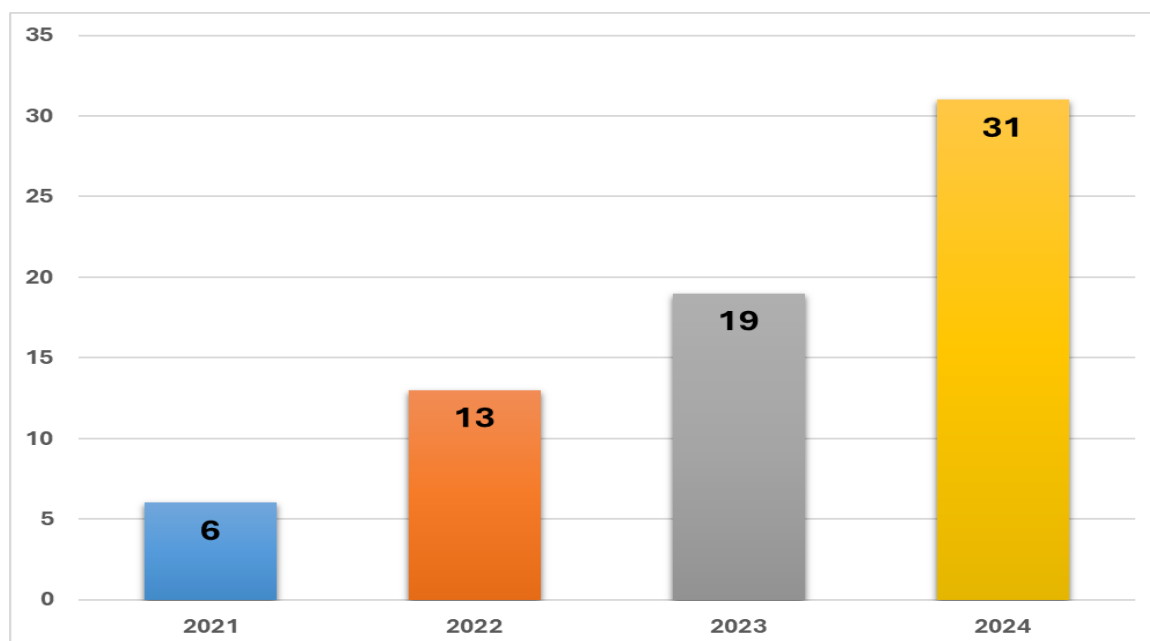

Tabela 3.**Zestawienie danych liczbowych dotyczących poszczególnych otwartych konkursów ofert ogłoszonych w 2024 roku**

Obszar	Liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert	Liczba złożonych ofert	Liczba ofert, które nie przeszły weryfikacji formalnej	Liczba zawartych umów	Liczba podmiotów, którym przyznano dotację
Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym	2	197	29	65 w tym 15 umów wieloletnich	54
Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób	3	20	2	10 umów wieloletnich	10
Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	3	382	49	115 w tym 33 umowy wieloletnie	96
Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych	3	267	19	108 w tym 4 umowy wieloletnie	80
Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	8	77	4	45 umów wieloletnich	45
Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej	2	517	59	376 w tym 1 umowa wieloletnia	369
Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, zadania realizowane przez Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich	4	19	6	10 w tym 1 umowa wieloletnia	10
Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości, zadanie realizowane przez Kancelarię Marszałka	1	11	5	2	2
Turystyka i krajoznawstwo	2	191	28	86	80
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, zadania realizowane przez	3	586	59	274 w tym 2 umowy wieloletnie	259

Obszar	Liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert	Liczba złożonych ofert	Liczba ofert, które nie przeszły weryfikacji formalnej	Liczba zawartych umów	Liczba podmiotów, którym przyznano dotację
Departament Kultury, Promocji i Turystyki					
Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego, zadanie realizowane przez Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	1	64	7	18	18
Ekologia i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego, zadania realizowane przez Departament Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa	2	65	13	8	16
Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, zadania realizowane przez Departament Gospodarki Odpadami, Emisji i Pozwoleń Zintegrowanych	2	66	7	33	33
Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego, zadanie realizowane przez Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	1	48	7	17	17
Nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie	1	248	39	98	98
Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami	1	14	4	4	4
Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3, w zakresie określonym w art. 4 ust. 1 pkt 1-32a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	3	122	31	30	37
Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, zadanie realizowane przez Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich	1	1 674	133	1 117	1 123

Obszar	Liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert	Liczba złożonych ofert	Liczba ofert, które nie przeszły weryfikacji formalnej	Liczba zawartych umów	Liczba podmiotów, którym przyznano dotację
Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, zadanie realizowane przez Departament Organizacji (Biuro Budżetu Obywatelskiego Mazowsza)	3	12	0	3	3
Ratownictwo i ochrona ludności	1	15	1	13	13
Porządek i bezpieczeństwo publiczne	1	330	91	46	42
Upowszechnianie i ochrona praw konsumentów	1	19	11	3	3
Budżet obywatelski Województwa Mazowieckiego, zadania realizowane przez: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej (5), Departament Kultury, Promocji i Turystyki (3), Departament Edukacji Publicznej i Sportu (19), Departament Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich (3)	34	81	11	30	30
Razem	83	5 025	615	2 511	2 442

W 2024 roku ogłoszono łącznie **83 otwarte konkursy ofert** na realizację **132 zadań publicznych** (w 2023 roku – 111 zadań), w tym 31 konkursów na realizację zadań wybranych przez mieszkańców w ramach budżetu obywatelskiego Województwa Mazowieckiego. W ramach konkursów wpłynęło **5 025 ofert** (wzrost o 10,44% w stosunku do 2023 roku – 4 550 ofert).

Samorząd stale wdraża działania mające na celu wsparcie oferentów, w tym opracowanie dokumentu „Zasady przyznawania i rozliczania dotacji z budżetu województwa mazowieckiego przyznawanych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2023 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w 2024 roku”. Nabory ofert składanych w otwartych konkursach ogłaszanych przez Urząd oraz Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej prowadzone są z wykorzystaniem elektronicznego systemu - generator ofert Witkac.pl. System pozwolił wprowadzić funkcjonalności, które eliminują błędy formalne m.in. z nieprawidłowym wypełnieniem oferty, w tym pomyłek w kosztorysie czy harmonogramie, nieterminowym składaniem ofert, koniecznością złożenia osobiście lub listownie podpisanych ofert.

Umowy na realizację zadań podpisano na podstawie **2 511 ofert – łącznie z 2 442 organizacjami pozarządowymi** (w roku 2023 wskaźnik wynosił 2 215, co daje wzrost o około 11% Zleceniobiorców). Niektóre podmioty realizowały więcej niż jedno zadanie.

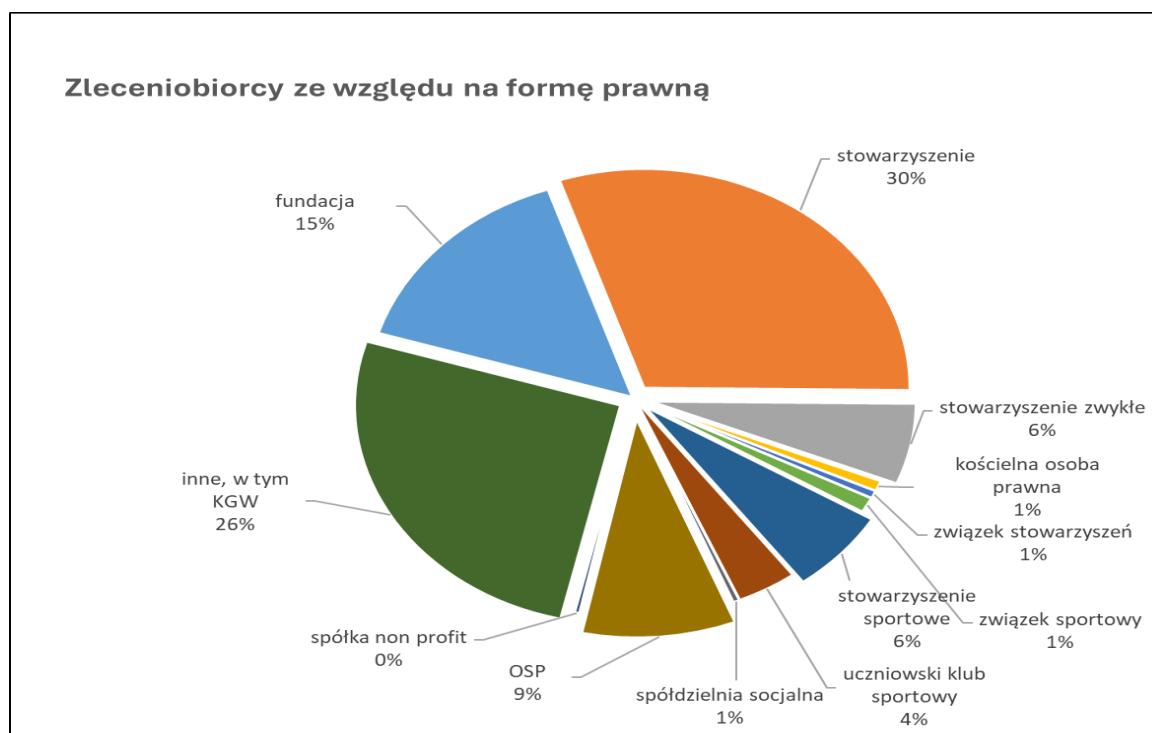
W 2024 roku przekazano **dotacje na kolejny rok realizacji umów** wieloletnich, które były kontynuowane lub które zostały **podpisane w 2024 roku (111 umów)** m.in. na zadania:

- Wspieranie świetlic socjoterapeutycznych, środowiskowych i klubów młodzieżowych, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji programów socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym (zadanie realizowane w latach 2023-2025) w obszarze „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym”,
- Wspieranie realizacji programów edukacyjnych na rzecz ograniczenia przemocy w rodzinie, w związku z nadużywaniem alkoholu (zadanie realizowane w latach 2023-2025) w obszarze „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym”,
- Wspieranie realizacji programów promujących zdrowy styl życia bez uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności stowarzyszeń abstynenckich edukacyjnych na rzecz ograniczenia przemocy w rodzinie, w związku z nadużywaniem alkoholu (zadanie realizowane w latach 2023-2025) w obszarze „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym”,
- Wspieranie realizacji programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej (zadanie realizowane w latach 2023-2025) w obszarze „Przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym”,
- Wsparcie ponadlokalnych systemów pozyskiwania, magazynowania, dystrybucji żywności dla organizacji pozarządowych i innych podmiotów realizujących działania na rzecz osób ubogich i zagrożonych wykluczeniem społecznym uniwersalnej (zadanie realizowane w latach 2024-2026) w obszarze „Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób”,
- Kompleksowy program pomocy dla osób wychodzących z bezdomności (zadanie realizowane w latach 2024-2026) w obszarze „Pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób”,
- Organizowanie i prowadzenie działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich otoczenia w latach 2023-2025 i 2024–2026 w obszarze „Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych”,
- Utworzenie nowych dziennych domów pobytu dla osób starszych z chorobami otępiennymi, w tym chorobą Alzheimera (zadanie realizowane w latach 2023-2025) w obszarze „Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”,
- Wsparcie rozwoju ekonomii społecznej (zadanie realizowane w latach 2023-2024) w obszarze „Działalność na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”,
- Zlecenie prowadzenia ośrodków adopcyjnych (zadanie realizowane w latach 2024-2028) w obszarze „Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej”,
- Zlecenie prowadzenia interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego (zadanie realizowane w latach 2023-2027) w obszarze „Wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej”,

- Wsparcie rozwoju poradnictwa rodzinnego i usług specjalistycznych wzmacniających samodzielność rodzin z dziećmi (zadanie realizowane w latach 2023-2025) w obszarze „Wsparanie rodziny i systemu pieczy zastępczej”,
- Zlecenie realizacji programów profilaktycznych i specjalistycznych mających na celu ochronę dziecka i wzmocnienie rodziny, a także wzrost kompetencji rodziców i opiekunów dzieci zagrożonych dysfunkcją w zakresie funkcji rodzicielskich, w tym także skierowanych do rodzin zastępczych (zadanie realizowane w latach 2023-2025) w obszarze „Wsparanie rodziny i systemu pieczy zastępczej”,
- Zlecenie realizacji programów skierowanych do usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej – pilotaż w latach 2023-2025 w obszarze „Wsparanie rodziny i systemu pieczy zastępczej”,
- Szkolenie kadry wojewódzkiej młodzików, juniorów młodszych, juniorów, młodzieżowców wytypowanej przez okręgowe związki sportowe, w oparciu o ogólnopolski program szkolenia dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo (zadanie realizowane w latach 2022-2024) w obszarze „Wsparanie i upowszechnianie kultury fizycznej”,
- Architektura miast województwa mazowieckiego (zadanie realizowane w latach 2024-2025) w obszarze „Kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego”,
- Tworzenie mazowieckiego ekosystemu wspierania start-upów poprzez dofinansowanie programów akceleracji (zadanie realizowane w latach 2023-2024) w obszarze „Działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości”.

Wśród podmiotów realizujących zadania publiczne w ramach współpracy finansowej **dominują stowarzyszenia - 30%**. Szczegółowy podział obrazuje poniższy wykres.

Wykres 5.
Podział Zleceniobiorców ze względu na formę prawną

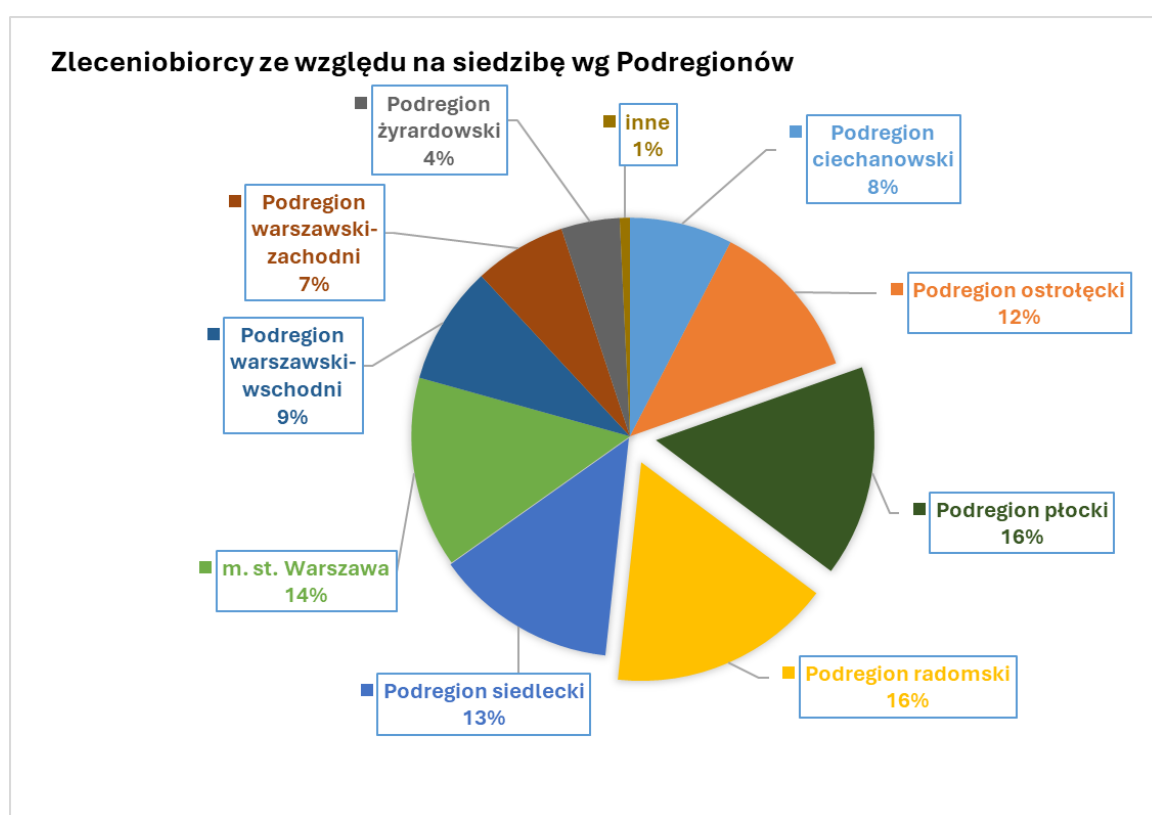

Zdecydowana większość podmiotów realizujących zadania publiczne ma siedzibę w miastach, gdzie działa większość organizacji pozarządowych. Organizacje miejskie mają lepszy dostęp do informacji i środków finansowych.

Największy odsetek podmiotów realizujących zadania Samorządu ma swoją siedzibę w podregionie **radomskim (481), plockim (456), m.st. Warszawa (412), siedleckim (393), ostrołęckim (349), warszawsko-wschodnim (256), ciechanowskim (222), warszawskim-zachodnim (199) oraz żyrardowskim (126).**

Doświadczenie i znajomość potrzeb nie tylko społeczności lokalnej jest kluczowym czynnikiem w pozyskiwaniu środków ze źródeł publicznych przez organizacje pozarządowe realizujące zadania na rzecz całego województwa mazowieckiego.

Wykres 6.
Zleceniobiorcy ze względu na siedzibę (podregiony)

III. Współpraca pozafinansowa

W Programie w § 8 wypunktowano formy współpracy pozafinansowej Samorządu z trzecim sektorem. W niniejszym sprawozdaniu opisane zostały jedynie najważniejsze przykłady współpracy pozafinansowej.

1. Wymiana informacji między Samorządem a organizacjami pozarządowymi

U podstaw dobrej współpracy leży wymiana informacji. Na płaszczyźnie administracja – organizacje pozarządowe odgrywa fundamentalną rolę. Obowiązkiem Samorządu jest przekazywanie informacji organizacjom pozarządowym, ale również czerpanie z doświadczenia trzeciego sektora i słuchanie głosu jego przedstawicieli. Jako przykład mogą posłużyć zawarte porozumienia m.in.:

- ze Stowarzyszeniem Krakowski Alarm Smogowy w sprawie przeprowadzenia akcji informacyjno-edukacyjnej w zakresie ochrony powietrza zakładające opracowanie materiałów informacyjnych. W 2024 roku współpraca polegała na opracowaniu i kolportażu przez Stowarzyszenie materiałów informacyjnych dot. ochrony powietrza (ulotki, poradnik dla mieszkańców Mazowsza). Rozpoczęto prace zmierzające do utworzenia bazy dobrych praktyk w zakresie ochrony powietrza realizowanych przez poszczególne gminy z terenu Województwa Mazowieckiego publikowanej na stronie powietrze.mazovia.pl.

Ponadto w ramach współpracy ze Stowarzyszeniem przeprowadzono serię szkoleń dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego dotyczących efektywnej komunikacji z mieszkańcami. Ich celem było zbudowanie profesjonalnego wizerunku urzędnika zajmującego się tematem ekologii poprzez podniesienie standardu obsługi interesanta w kontakcie zdalnym oraz bezpośrednim,

- kontynuacja współpracy z Fundacją Europejskie Centrum Czystego Powietrza w sprawie przygotowania danych i informacji dotyczących prac związanych z ochroną powietrza. Współpraca polegała na udostępnieniu przez Fundację wyników badań emisyjności urządzeń spalających paliwa stałe, analizy skutków zdrowotnych wprowadzenia regulacji antysmogowych oraz oszacowania liczby wykorzystywanych urządzeń pozaklasowych i ich emisji.

1.1. Strony internetowe Samorządu

Strona dialog.mazovia.pl jest najpopularniejszym źródłem informacji na temat współpracy Samorządu z organizacjami pozarządowymi. Zamieszczane są na niej aktualne informacje o konkursach ofert i ciekawych inicjatywach, najważniejsze dokumenty, w tym obowiązujące wytyczne, programy współpracy i sprawozdania z ich realizacji, dane kontaktowe do osób zajmujących się współpracą z organizacjami pozarządowymi w Urzędzie i wojewódzkich samorządowych jednostkach organizacyjnych. Dodatkowo na stronie publikowane są informacje dotyczące Rady, baza organizacji współpracujących z Województwem Mazowieckim oraz baza „małych dotacji” udzielanych w trybie art. 19a ustawy.

Informacje dotyczące współpracy Samorządu z organizacjami pozarządowymi prezentowane były także na innych stronach internetowych administrowanych przez Urząd oraz wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, w szczególności na:

- głównej witrynie informacyjnej Samorządu mazovia.pl,
- stronach Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej:
 - ✓ mcps.com.pl,
 - ✓ ekonomiaspoleczna.pl,
- stronach Mazowieckiej Jednostki Wdrażania Programów Unijnych:
 - ✓ mazowia.eu,
 - ✓ funduszedlamazowsza.eu,
 - ✓ funduszeUEdlamazowsza.eu,
- stronie Biura Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich mazowieckie.ksow.pl,

- stronie Mazowieckiego Biura Planowania Regionalnego mbpr.pl,
- stronie innowacyjni.mazovia.pl prowadzonej przez Departament Rozwoju Regionalnego i Funduszy Europejskich,
- profilu facebookowym [Dialog Obywatelski Mazowsza](https://www.facebook.com/DialogObywatelskiMazowsza), którego głównym zadaniem jest promowanie działalności Samorządu w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także informowanie o kierunkach realizowanej współpracy.

Na ww. stronach oraz na portalu społecznościowym Facebook zamieszczano również informacje o działaniach i inicjatywach realizowanych przez organizacje pozarządowe.

1.2. „Mazowsze. Serce Polski” dla organizacji pozarządowych

„Mazowsze. Serce Polski” to miesięcznik Samorządu, w którym zamieszczane są informacje o pracach organów województwa, wydarzeniach z życia regionu i ciekawostki związane z Mazowszem (dawniej „Kronika Mazowiecka” i „Z serca Polski”).

W 2024 roku egzemplarz tej gazety był co miesiąc przesyłany do ponad tysiąca organizacji pozarządowych z terenu Mazowsza.

2. Kampania 1,5% dla OPP z województwa mazowieckiego

Od stycznia do kwietnia 2024 roku Marszałek Województwa Mazowieckiego oraz Członkowie Zarządu Województwa Mazowieckiego zachęcali mieszkańców Mazowsza do przekazywania 1,5% podatku dla organizacji pozarządowych działających na terenie Województwa.

Na potrzeby kampanii informacyjno-promocyjnej prowadzona jest na stronie dialog.mazovia.pl zakładka [1,5% dla OPP](#).

3. Opiniowanie i konsultowanie opracowań, analiz, programów i projektów aktów prawa miejscowego

Samorząd od lat stoi na stanowisku, że dokumenty tworzone odgórnie nie zawsze uwzględniają w wystarczający sposób potrzeby mieszkańców. Są przez to w mniejszym stopniu akceptowane, co nie sprzyja ich realizacji. Próba angażowania w proces powstawania dokumentów strategicznych osób i podmiotów, których te dokumenty bezpośrednio dotyczą, jest jednym ze sposobów na zmianę tej sytuacji.

Akty prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej konsultowane są z organizacjami pozarządowymi. Konsultacje są przeprowadzane na podstawie Regulaminu konsultowania projektów aktów prawa miejscowego z Mazowiecką Radą Działalności Pożytku Publicznego oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji⁶⁾.

W 2024 roku organizacje pozarządowe, w tym gremia tj. Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego, miały możliwość przedstawienia swojej opinii w sprawie **38 dokumentów** (szczegółowy wykaz dokumentów konsultowanych w 2024 roku przedstawia tabela nr 5).

Więcej informacji o prowadzonych konsultacjach jest dostępne na stronie dialog.mazovia.pl w zakładce [Konsultacje](#).

³⁾ Załącznik do uchwały Nr 176/10 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 listopada 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 210, poz. 6742, z 2011 r. Nr 206, poz. 6174 oraz 2016, poz. 5351).

4. Rady i zespoły

Przedstawiciele organizacji pozarządowych uczestniczyli także w pracach licznych zespołów o charakterze doradczym i konsultacyjnym. Dane na temat tej współpracy zebrano w poniższej tabeli.

Tabela 4.

Rady i zespoły o charakterze doradczym i konsultacyjnym

Nazwa rady, zespołu	Ogólna liczba członków rady, zespołu	Liczba przedstawicieli organizacji w radzie, zespole	Liczba spotkań rady, zespołu
Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego	18	11	5
Mazowiecka Rada Przyrody	14	2	0
Rada Mazowieckiego Zespołu Parku Krajobrazowego	15	2	1
Mazowiecka Rada Oświatowa	34	11	1
Wojewódzka Grupa Robocza do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich	11	3	4
Mazowiecka Rada Innowacyjności	48	11	3
Wojewódzka Społeczna Rada do spraw Osób Niepełnosprawnych	7	7	6
Zespół do spraw Strategii Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2030	16	2	2
Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Mazowieckiego	32	9	3

5. Honorowe patronaty, nagrody i wyróżnienia

Kolejną formą współpracy pozafinansowej Samorządu z organizacjami pozarządowymi jest objęcie honorowym patronatem Marszałka Województwa Mazowieckiego działań lub programów prowadzonych przez organizacje pozarządowe.

5.1. Patronaty i Komitety Honorowe

Organizacje pozarządowe złożyły 301 wniosków o objęcie przez Marszałka Województwa Mazowieckiego patronatem honorowym organizowanych lub współorganizowanych przedsięwzięć, z czego **282 wydarzenia zostały objęte honorowym patronatem** – pozostałe wnioski nie zostały rozpatrzone ze względu na braki formalne lub odmówiono przyznania patronatu. Przedsięwzięcia objęte patronatem to wydarzenia jednorazowe lub cykliczne o charakterze kulturalnym, sportowym, edukacyjnym czy też promocyjnym, mające istotne znaczenie dla rozwoju całego regionu.

Ponadto organizacje pozarządowe złożyły, które zostały rozpatrzone pozytywnie.

Patronat oraz członkostwo w Komitecie Honorowym Marszałka Województwa Mazowieckiego są wyróżnieniami podkreślającymi szczególny charakter wydarzeń i inicjatyw, podnoszącymi prestiż danego przedsięwzięcia oraz uprawniającymi do promocji województwa zgodnie z obowiązującym w Urzędzie „Systemem Identyfikacji Wizualnej Marki Mazowsze”. Organizacje pozarządowe informowane są pisemnie o szczegółach procedury wykorzystywania logo lub herbu województwa mazowieckiego wraz z decyzją o przyznaniu patronatu honorowego.

5.2. Medal Pamiątkowy Pro Masovia

Medal Pamiątkowy „Pro Masovia” przyznawany jest osobom i podmiotom, które całokształtem działalności zawodowej, społecznej, publicznej lub realizacją swoich zadań na rzecz Województwa Mazowieckiego. W 2024 roku wręczono **150 Medali Pamiątkowych Pro Masovia** organizacjom pozarządowym i ich członkom. Przyznanie Medalu to wyraz uznania dla ich dokonań na rzecz gospodarczego, kulturalnego lub społecznego rozwoju województwa mazowieckiego, który sprzyja budowaniu spójności i daje poczucie tożsamości z regionem.

5.3. Dyplomy uznania

Marszałek Województwa Mazowieckiego przyznał **48 dyplomów uznania** dla organizacji pozarządowych, które stanowiły wyróżnienie za wybitne zasługi i działalność na rzecz województwa mazowieckiego oraz **817 imiennych dyplomów uznania** dla działaczy społecznych reprezentujących różnorodne organizacje pozarządowe, wolontariuszy, a także druhow z jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych.

6. Konkurs „Mazowieckie Barwy Wolontariatu”

Promocja wolontariatu wśród mieszkańców Mazowsza to kolejne działanie Samorządu, które realizowane jest przez organizację konkursu „Mazowieckie Barwy Wolontariatu”. Celem Konkursu było nagrodzenie Wolontariuszy, liderów społecznych za ich działalność na rzecz województwa mazowieckiego i jego mieszkańców, popularyzacja dokonań wolontariuszy jako dobrych praktyk, w tym realizowanych indywidualnie lub w partnerstwie z mazowieckimi organizacjami pozarządowymi oraz zachęcanie mieszkańców województwa mazowieckiego do podejmowania aktywności wolontariackiej.

W XIV edycji konkursu wpłynęło 106 zgłoszeń, w tym weryfikację formalną przeszło 97:

- 1) wolontariat młodzieży (38), w tym indywidualny (14), grupowy (24);
- 2) wolontariat dorosłych (37), w tym indywidualny (28), grupowy (9);
- 3) wolontariat seniorów (13), w tym indywidualny (9), grupowy (4);
- 4) kategoria specjalna – Organizator wolontariatu (9).

W XIV edycji konkursu „Mazowieckie Barwy Wolontariatu” kapituła wyłoniła **7 laureatów i 13 wyróżnionych**.

Po raz drugi w 2024 roku **laureata wybrali także mieszkańcy województwa głosując na kandydatów w kategorii „Nagroda mieszkańców Mazowsza”**. W głosowaniu łącznie oddano 8 200 głosów (dla porównania, w roku 2023 oddano łącznie 5 200 głosów).

Laureaci otrzymali nagrody pieniężne a wyróżnieni vouchery/bilety na wydarzenia kulturalne do instytucji kultury prowadzonych przez Samorząd.

7. Udział przedstawicieli organizacji pozarządowych w komisjach konkursowych

W Programie Samorząd określił sposób wyłaniania przedstawicieli organizacji pozarządowych do komisji konkursowych opiniujących oferty złożone w otwartych konkursach ofert na realizację zadań publicznych Województwa Mazowieckiego.

Osoby wskazywane przez organizacje pozarządowe zgłaszane są w otwartym naborze ofert, a w sytuacji, gdy zgłoszonych zostanie więcej lub mniej osób niż miejsc przewidzianych dla organizacji pozarządowych w komisji, decydujący głos i możliwość uzupełnienia składu ma Rada.

W 2024 roku **przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz Rady brali udział w pracach 74 komisji konkursowych** opiniując oferty złożone w otwartych konkursach ofert realizowanych w ramach Programu. Oferty w większości konkursów były udostępniane członkom komisji w wersji elektronicznej w systemie Witkac.pl, służącym do opiniowania ofert, przed posiedzeniem komisji. Opiniowanie ofert konkursowych i posiedzenia komisji konkursowych organizowane były w różnych formułach: stacjonarnie, hybrydowo lub zdalnie za pośrednictwem platformy Microsoft Teams.

8. Polityka senioralna

W 2024 roku odbył się V Przegląd Artystyczny Twórczości Osób Starszych, w którym uczestniczyło ponad 300 osób (zgłosiło się około 1000 osób) z różnych stron województwa mazowieckiego. Seniorzy zaprezentowali swoje umiejętności w trzech głównych kategoriach: taneczno-muzycznej, teatralno-poetyckiej oraz kabaretowo-monologowej. W przerwach między występami uczestnicy wydarzenia mogli podziwiać prezentowane wyroby rękodzielnicze, a także uzyskać informacje od Stowarzyszenia „Radomskie Centrum Przedsiębiorczości”, realizatora dwóch projektów aktywizujących mazowieckich seniorów, dofinansowanych ze środków Samorządu. Jedno zadanie to „pakiety edukacyjne”, których celem było stymulowanie aktywności społecznej i edukacyjnej seniorów w myśl koncepcji uczenia się przez całe życie. Drugie to „bony dla seniorów”, dzięki którym grupa co najmniej 5 osób starszych mogła wnioskować o dofinansowanie na zrealizowanie swojego pomysłu. Na inicjatywę np. artystyczną, sportową, kultywowanie tradycji lokalnych można było otrzymać 3 000 zł. W wydarzeniach, których celem było wsparcie mazowieckich seniorów wielokrotnie partnerem były organizacje pozarządowe. Więcej informacji na stronie mcps.com.pl w zakładce [Polityka senioralna](#).

9. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych

W Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej działa Biuro Pełnomocnika Zarządu Województwa Mazowieckiego ds. Osób Niepełnosprawnych.

10. Działalność na rzecz integracji – Ekonomia społeczna

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Wydział Ekonomii Społecznej w sposób ciągły współpracuje z organizacjami pozarządowymi tworzącymi ośrodki wsparcia ekonomii społecznej (OWES). W 2024 roku systematycznie organizowano spotkania, dyskutowano na temat funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej. Podejmowano działania mające na celu wzmacniania merytorycznego organizacji pozarządowych m. in. poprzez organizację spotkania sieciującego dla podmiotów ekonomii społecznej. Przeprowadzono konsultacje Regionalnego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2030 z mazowieckimi ośrodkami wsparcia ekonomii społecznej, które odbyły się na przełomie styczeń-luty 2024 r. Zgłoszono 7 uwag, 6 propozycji zmian zostało uwzględnionych. Więcej informacji na stronie Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej mcps.com.pl w zakładce [Ekonomia społeczna](#).

11. Wsparcie merytoryczne organizacji pozarządowych

Wzmacnianie merytoryczne organizacji pozarządowych było realizowane m.in. poprzez:

- bieżące informowanie przedstawicieli organizacji pozarządowych o zadaniach realizowanych przez Samorząd oraz możliwości współpracy,
- doradztwo osobiste i konsultacje telefoniczne z organizacjami pozarządowymi w zakresie składania ofert, realizacji zadań, przygotowania sprawozdań w części merytorycznej i finansowej, jak również w zakresie sposobu informowania przez organizacje pozarządowe o zaangażowaniu Samorządu w realizację projektów w wydawanych przez nie publikacjach, na konferencjach, stronach internetowych,
- wizytacje w organizacjach pozarządowych w trakcie realizacji programów mające na celu ocenę efektywności, rzetelności i jakości wykonywania zadania, prawidłowości korzystania ze środków finansowych pochodzących z dotacji, jak również weryfikację prowadzonej dokumentacji dotyczącej realizowanego zadania. Wizytacje te służyły również wymianie informacji i przekazywaniu informacji zwrotnej,
- udział w spotkaniach i organizacja spotkań dotyczących przedsięwzięć podejmowanych przez organizacje pozarządowe,
- szkolenia i konsultacje w zakresie pozyskiwania środków na działalność,
- doradztwo w zakresie przygotowania dokumentów, w tym np. ofert konkursowych, sprawozdań,
- opiniowanie projektów graficznych materiałów informacyjnych, promocyjnych i reklamowych zawierających herb i/lub logotyp Marki Mazowsze, wytwarzanych w ramach realizacji przedsięwzięć podejmowanych wspólnie z Samorządem oraz w ramach przedsięwzięć objętych patronatem Marszałka Województwa Mazowieckiego,
- udział pracowników Urzędu i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, jako prelegentów w konferencjach organizowanych przez organizacje pozarządowe tj. Mazowieckie Forum Inicjatyw Pozarządowych (Federacja Mazowia), Drugi Krajowy Kongres Współpracy Lokalnej (Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego), Mazowsze Lokalnie (Stowarzyszenie Europa i MY), VII Regionalnym Forum NGO (Fundacja Rozwój Aktywność Społeczność), Forum Rozwoju Mazowsza. Tematyka konferencji była urozmaicona dotyczyła szeroko rozumianej współpracy administracji

samorządowej z sektorem pozarządowym, rozwoju regionalnego, funduszy unijnych, ale też produktów tradycyjnych i lokalnych czy zdrowia psychicznego.

IV. Wykaz dokumentów konsultowanych w 2024 roku

Tabela 5.

Wykaz dokumentów konsultowanych w 2024 roku

Lp.	Tytuł projektu konsultacji	Forma konsultacji	Organizacje pozarządowe, które wzięły udział w konsultacjach	Liczba uwag zgłoszona przez organizacje	Liczba uwag uwzględnionych
1.	Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025	- elektroniczna za pomocą emaila, ePUAP-u - osobiście - listownie - Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
2.	Regionalny Program Rozwoju Ekonomii Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2023-2030	- elektroniczna za pomocą emaila, ePUAP-u - osobiście - listownie - Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	2	7	6 uwzględniono
3.	Wojewódzki Program Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej Województwa Mazowieckiego na lata 2021–2025. Aktualizacja 2024	- elektroniczna za pomocą emaila, ePUAP-u - osobiście - listownie - Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
4.	Program ochrony środowiska przed hałasem	- elektroniczna za pomocą emaila, ePUAP-u - osobiście, do protokołu - listownie - Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	15	333	3 uwzględniono, 3 uwzględniono częściowo

Lp.	Tytuł projektu konsultacji	Forma konsultacji	Organizacje pozarządowe, które wzięły udział w konsultacjach	Liczba uwag zgłoszona przez organizacje	Liczba uwag uwzględnionych
5.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie wysokości opłaty za przeprowadzenie egzaminu państwowego wymaganego do uzyskania prawa jazdy odpowiedniej kategorii	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
6.	Uchwała zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Rocznego programu współpracy Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi na 2024 rok	- elektroniczna za pomocą email, ePUAP-u - osobiście - listownie - Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
7.	Uchwała zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie konkursu „Edukreator na Mazowszu”	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	1	1	nie uwzględniono
8.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Regulaminu programu stypendialnego w roku akademickim 2024/2025 dla studentów kształcących się na kierunku lekarskim	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
9.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Regulaminu programu stypendialnego w roku akademickim 2024/2025 dla studentów kształcących się na kierunkach pielęgniarstwo i ratownictwo medyczne	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
10.	Regulamin XIV edycji Konkursu „Mazowieckie Barwy Wolontariatu”	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego	0	brak uwag	0
11.	Uchwała zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku	1	2	nie uwzględniono

Lp.	Tytuł projektu konsultacji	Forma konsultacji	Organizacje pozarządowe, które wzięły udział w konsultacjach	Liczba uwag zgłoszona przez organizacje	Liczba uwag uwzględnionych
	Mazowieckiego w sprawie utworzenia Rady Seniorów Województwa Mazowieckiego i nadania jej statutu	Publicznego oraz dialog.mazovia.pl			
12.	Uchwała zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie nagrody Samorządu Województwa Mazowieckiego im. Cypriana Kamila Norwida	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	1	1	nie uwzględniono
13.	Uchwała zmieniająca uchwałę Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie zasad udzielania dotacji celowej spółkom wodnym, trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji i sposobu jej rozliczenia	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
14.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Regulaminu przyznawania pomocy stypendialnej dla uczniów szkół zawodowych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 w roku szkolnym 2024/2025	- Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl - Mazowiecka Rada Oświatowa - Młodzieżowy Sejmik Województwa Mazowieckiego	1	1	nie uwzględniono
15.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Regulaminu przyznawania pomocy stypendialnej dla uczniów uzdolnionych, znajdujących się w niekorzystnej sytuacji pobierających naukę w VII i VIII klasach szkoły podstawowej oraz liceach ogólnokształcących w ramach programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 w roku szkolnym 2024/2025	- Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz www.dialog.mazovia.pl - Mazowiecka Rada Oświatowa - Młodzieżowy Sejmik Województwa Mazowieckiego	0	brak uwag	0

Lp.	Tytuł projektu konsultacji	Forma konsultacji	Organizacje pozarządowe, które wzięły udział w konsultacjach	Liczba uwag zgłoszona przez organizacje	Liczba uwag uwzględnionych
16.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Regulaminu przyznawania nagród Marszałka Województwa Mazowieckiego dla dzieci i młodzieży szczególnie uzdolnionych	- Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz www.dialog.mazovia.pl - Mazowiecka Rada Oświatowa - Młodzieżowy Sejmik Województwa Mazowieckiego	0	brak uwag	0
17.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego zmieniająca zasady udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa mazowieckiego	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
18.	Roczny program współpracy Województwa Mazowieckiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2025 rok	- elektroniczna za pomocą emaila, ePUAP-u - osobiście - listownie - Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	3	19	1 uwzględniono częściowo
19.	Zasady przyznawania i rozliczania dotacji z budżetu Województwa Mazowieckiego przyznawanych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2025 rok	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego	1	16	wszystkie uwagi zostały uwzględnione lub uwzględnione częściowo
20.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Chojnowskiego Parku Krajobrazowego	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0

Lp.	Tytuł projektu konsultacji	Forma konsultacji	Organizacje pozarządowe, które wzięły udział w konsultacjach	Liczba uwag zgłoszona przez organizacje	Liczba uwag uwzględnionych
21.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Brudzeńskiego Parku Krajobrazowego	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
22.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina rzeki Zwoleńki	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
23.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Solec nad Wisłą	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
24.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Nadbużańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
25.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Iłża-Makowiec	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
26.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Krośnicko-Kosmowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
27.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Krysko-Jonieckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
28.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Mazowieckiego Parku Krajobrazowego	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
29.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Łukowskiego	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0

Lp.	Tytuł projektu konsultacji	Forma konsultacji	Organizacje pozarządowe, które wzięły udział w konsultacjach	Liczba uwag zgłoszona przez organizacje	Liczba uwag uwzględnionych
	Obszaru Chronionego Krajobrazu				
30.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Skrwy Lewej	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
31.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Okolice Rybna i Lidzbarka	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
32.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Przysięcze Skrwy Prawej	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
33.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Równina Raciążska	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
34.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Obszaru Chronionego Dolina Rzeki Jezioriki	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
35.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Nasielsko-Karniewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
36.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Bolimowsko-Radziejowickiego z doliną środkowej Rawki Obszaru Chronionego Krajobrazu	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0
37.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Nadwkrzańskiego	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0

Lp.	Tytuł projektu konsultacji	Forma konsultacji	Organizacje pozarządowe, które wzięły udział w konsultacjach	Liczba uwag zgłoszona przez organizacje	Liczba uwag uwzględnionych
	Obszaru Chronionego Krajobrazu				
38.	Uchwała Sejmiku Województwa Mazowieckiego w sprawie Nadbużańskiego Parku Krajobrazowego im. Wojciecha Bogumiła Jastrzębowskiego	Mazowiecka Rada Działalności Pożytku Publicznego oraz dialog.mazovia.pl	0	brak uwag	0

V. Podsumowanie

Analiza współpracy Samorządu z organizacjami pozarządowymi w 2024 roku wskazuje, że zakładane cele zostały osiągnięte w satysfakcjonującym wymiarze.

Wpływ realizacji Programu na region oraz na życie jego mieszkańców zilustrować można poprzez takie wskaźniki, jak:

- różnorodność zadań publicznych realizowanych przy współpracy Samorządu i organizacji pozarządowych – **132 zadania publiczne**,
- liczba organizacji pozarządowych podejmujących realizację zadań publicznych na rzecz lokalnej społeczności we współpracy z Samorządem – **ponad 2 700 organizacji pozarządowych**,
- wysokość środków finansowych z dochodów własnych Samorządu przeznaczonych na realizację zadań publicznych – **93 162 101,36 zł** (kwota w 2023 roku - 74 133 324,99 zł, wzrost o ponad 25 %),
- liczba osób, które były adresatami zadań publicznych bezpośrednio lub pośrednio realizowanych we współpracy z Samorządem – **ponad 5,5 mln osób (plus miliony mieszkańców, których trudno oszacować, a są uczestnikami zadań takich jak poprawienie bezpieczeństwa osób korzystających z akwenów na terenie województwa mazowieckiego, oznakowanie szlaków rowerowych czy uczestniczących w koncertach orkiestr dętych na Mazowszu wyposażonych w instrumenty muzyczne)**,
- rezultaty realizowanych zadań publicznych m.in.: **warsztaty, szkolenia, seminaria, publikacje, filmy, audycje, wizyty studyjne, konkursy, koncerty, pikniki, wsparcie rozwoju startupów i klastrów czy zakup wyposażenia (np. instrumenty muzyczne dla Orkiestr Dętych, wyposażenie dla WOPR, wyposażenie dla organizacji działających na obszarach wiejskich min. KGW).**

Organizacje pozarządowe wykorzystały dotacje na realizację zleconych zadań publicznych, których zakres wpisuje się we wskazane wyżej cele w 18 obszarach współpracy (w tym zadania wybrane do realizacji w ramach budżetu obywatelskiego Województwa Mazowieckiego), łącznie na kwotę **117 587 786,57 zł**. Ponad **24,5 mln zł więcej** niż w roku poprzednim.

Zauważalne jest również zaangażowanie organizacji pozarządowych we wspólne przedsięwzięcia z Samorządem. Od realizacji dużych projektów poprzez współorganizację mniejszych, jednorazowych przedsięwzięć, poprzez wymianę wiedzy i doświadczeń.

Współpraca pozafinansowa, jeszcze bardziej niż finansowa, jest **dowodem na postępujący rozwój społeczeństwa obywatelskiego w regionie i dojrzałości partnerów we współpracy**. Działania **Samorządu** powinny stanowić wsparcie dla tej tendencji poprzez **tworzenie sprzyjających warunków dla powstawania inicjatyw lokalnych, wsparcie aktywności obywatelskiej mieszkańców Województwa Mazowieckiego, umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycję, promocję postaw obywatelskich i prospołecznych**.

Analiza sprawozdania prowadzi do wniosków, że do prawidłowego współdziałania potrzebne jest **zaangażowanie partnerów obu sektorów**, doświadczenie, czy wymiana informacji, która pozwala na lepsze osiągnięcie wyznaczonych celów. Współpraca musi opierać się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności czy jawności. Tylko wówczas możliwa jest **realizacja długofalowych projektów, zaspakajających potrzeby społeczne, wzmacniających pozycję trzeciego sektora wśród obywateli i zwiększających jego rolę jako partnera dla Samorządu**.